

נייער פארלאנג

№ 169 ל'אדו. מיטוואך ה' מנחם אב תרצ"א

ניינטער יאהרגאנג

Lódź, Środa, 22 lipca 1931 r.

№ 169

שטרעס פון רעדאקציע און צענזוראטארע: ל'אדו. פעטרימאווער 21, טעל. 224-71. — 224-71. Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

דער פארלאנג פון „ווי דזעווי“

פארוואס האט די ווידעווער מאנופאקטור געבעטען א „נאדזור“ — די פירמע וויל סאנירען די אונטערנעמונג דורך פערגרעסערן די האנפעקציע-אפטיילונג אין פערשטארקודי „האנסומען“

פון 1927 האט די „ווידעווער-מאנופאקטור“ אויסגעבויט פאר ביליגען אויסלענדישען קרעדיט א נייע שפינעריי מיט 87 טויזענד שפינדלען, און א נייע אפפאל-שפינעריי. די אונטערנעמונג האט געשען טיגט 7-8 טויזענד מאן, און שטעלט מיט זיך פאר איינע פון די גרעסטע און מאדערנסטע אינדוסטריע-לע ארגאניזאציעס, די עקספאנסיע פון וועלכער עס גרייכט ווייט מחוץ לארץ.

דער אלגעמיינער ווירטשאפטליכער קריזיס, קודם כל דער פוילישער, און דערנאך דער אלועלטליכער איז נישט פערבליבען אהן איינפלוס אויפן עקאנאמישען מצב פון דער „ווידעווער-מאנופאקטור“, די היזוקות צוליבן פאלען פון באוועזן, פון פערטיגע סחורות, ווי אויך די נישט-צעהלונגס-פעריגקייט פון כמעט אלע הורטאוויקעס איז צוגעגאנגען מיט אונטער-פערטיגע מענען פעהרטיגע-מייטלען ווי דאס איינפיהרען פון דער ארגאניזאציע פון אונטער-פארען קאנסאקט מיטן קאנסומענט האט נישט געקאנס פעהרטיגען די אונטער-פארען קרעדיט פון דער „ווי דזעווי“ פון 1930 איז געשלאסען געווארען מיט א פערלוסט פון 4,713,626 זלאטעס, דער בילאנס אויפן 31. מאי 1931 האט אויפגעוויזען א ווייטערדיגען וואקס פון די פערלוסטען, צוליב וואס ס'זענען געקומען די צעהלונגס-שוועריגקייטען.

פון די צוגעלעגטע דאקומענטען ווייט זיך צו זעהן, אז דער גרעסטער טייל שלדען פון די ווידעווער-מאנופאקטור געפינען זיך אין די הענד פון אויסלענדישע קאפיטאליסטען און זענען היפא-טעקאריש פערזיכערט אין דער פארם פון לאנג-טער-מיניגע אפליגאציעס.

צוליב דעם וואס די קרעדיטארען ווילען מער נישט ווארטען און האבען געדורכט, ווען מען זאל זיי נישט בעצאלען, מיט האנדעלס און געריכטליכע קאנסעקווענצען, האט זיך די „ווידעווער-מאנופאקטור“ געלעהען געוואונגען זיך צו ווענדען צום גע-ריכט וועגען א „נאדזור“, די בעל-חובות האבען נאך (ווייטער זעה 2טע זייט)

אין 1922 האט די פירמע געטראפען א זאך-קרע קלאס מיט דעם, וואס עס איז אויסגעפראכען א גרויסע שרפה אין דער שפינעריי און עס זענען פערברענט געווארען 55,000 שפינדלען און די מאשינעריי.

די אעקאנאמישע אין פוילישע מארקען האט אפילו נישט געטראפען א קליינעם טייל פון דעם היזוק.

נאכין בעקומען קרעדיט פון דער ענגלישער רעגירונג, פון ענגלישע בענק און פארשידענע זיך די „ווידעווער-מאנופאקטור“ ווידער אפגע-בויט און א רעקארד-טעמפא און פון יענעם מא-מענט אן האלט זי זיך קאנסעקווענט ביי 2 גרונד-פרינציפען: דאס אויפהאלטען די פאבריק אויפן יסוד פון די גרעסטע טעכנישע דערגרייכונגען, און דאס טעכנישע אונטער-פארען מאכען די פוילישע טעקסטיל-אינדוסטריע פון דער אויסלענדישער. עס איז דאן אויסגעבויט געווארען א גאנצע מעטאל-גיסעריי און א פאבריק פון טעקסטיל-מאשינען אין משך

בעטען איז אריינגעטראגען געווארען דורך די אדוואקאטען ר. וואניקאניס און י. שערצדוקי א בי טע וועגען פראלאנגירען די צעהלונגען (א „נאדזור“) דער פירמע, ווידעווער-מאנופאקטור, ראקייטשי-בער 71.

די „ווידעווער-מאנופאקטור“ איז געגרינדעט געווארען אין יאהר 1874, און אלס א גאנצע-פיר-בעהמונג פון גרויסען פערנעהם האט זי געהערט צו יוליוש קניצעוויץ, פון 1890 איז די איצטיגע ווידעווער-מאנופאקטור געווען דאס אייגענטום פון דער אקציע-געזעלשאפט „באוועל-מאנופאקטור היינ-צעל און קניצעוויץ“. די דאזיגע אונטערנעמונג האט זיך זעהר שנעל ענטוויקעלט, אזוי אז מיטן מא-מענט פון מלחמה-אויסברוך איז זי געווען איינע פון די גרעסטע פירמעס אין לאדו.

א צובראכענע א צושטעטערטע אינגאנצען צו ליבן וועלט-קריג האט זי ארויסגעוויזען איהר לעב-האפטגיגקייט, אפבויענדיג זיך אויפן גרויסען אופן נאך אין דעם סאמע ברען פונם מלחמה-פריבער.

ווערשא 21 (טעל. פון אונזער קארעספאנ-דענט) היינט זענען פארגעקומען די וואהלען פון די פרוידיום אין דער ווארשאווער קהלה-פערוואלטונג און קהלה-ראט, די זיצונג פון דער פערוואלטונג איז פארגעקומען פארמיטאג, געשענעט די זיצונג האט דער פרייהעריגער פרעזענט פארשטיין, נאך אן אפשאטימונג איז אלס פרעזענט פון דער קהלה-פערוואלטונג געוועהלט געווארען דער קאנדידאט פון דער „אגודה“ אליה מזור.

אלס וויצע-פארזיצער — דער אגודה'שער קאנדידאט לערנער, דעם אמט פון א צווייטען ווי-צע-פארזיצער האט געזאלט איבערנעמען ווערען דעם ציוניסטישען משה פערדשטיין, וועלכער האט

מאדזור - פרעזענט פון ווארשע. קהלה-פערוואלטונג יעקב טראקענהיים - פרעזענט פון ראט

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

צו-פארזיצענדיג פון ראט, זיי האבען אבער ער-קלעהרט, אז צוליב דעם וואס די „אגודה“ האט ריבער געבליבען פריי.

דער נייער פרעזענט האט דאן געהאלטען א רעדע, אז זיין ארבייט וועט נישט זיין קיין פאר-טייאישע נאך לטובת דער גאנצער יודישער בע-פעלקערונג.

אין אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, אויך וועלכער ס'איז געוועהלט געווארן א פרוידיום פון ראט, אלס פרעזענט פון ראט איז געוועהלט געווארען דער „אגודיסט“ יעקב טרא-קענהיים, אלס וויצע-פרעזענט דער פאלקיסט בורגין, די ציוניסטען האבען אויך געזאלט בעקומען א ווי-

קופאן № 16
 2-טע סעריע
 פון גרויסען
 פרעמיען-האנקורס
 — פון —
 „נייעם פאלקסבלאט“
 כדי זיך צו בעטייליגען אין פרע-
 מיען-קאנקורס איז נענג צו-
 שטעלען בלויז 30 קאפאגען.

נאך קורצע שווערע לידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר מיינ ליבע פרוי, אונזער טייערע און און-פערגעסליכע מוטער, שווינערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועערין און טאכטע
הינדע אשת ר' שלמה נ"י מארקאוויטש
 (פון לימאנאווסקיענא 15)
 די לוייה קומט פאר היינט מיטוואך, 12 א זייער בייטאג פון פאנאנסקיס שפיטאל, ווענען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
 די טיפריזשנע הינערבליבענע.

נאך קורצע שווערע לידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 49 יאהר מיינ ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל
ניע יוסל יאסקאוויטש
 די לוייה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 22-טען יולי 1931, 1 א זייער בייטאג פון טויזע-הויז גערושער 38, ווענען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
 די טיפריזשנע הינערבליבענע.

נאך קורצע שווערע לידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 49 יאהר אונזער לאנגיהריגער מיטגליד
ניע יוסל יאסקאוויטש
 צו דער לוייה, וואס קומט פאר היינט, מיטוואך, 1 א זייער בייטאג פון טויזע-הויז, גערושער 38, ווערען אלע מיט-גלידער נעבעטען צו קמען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.
 די פערוואלטונג פון „עזרת אחים“ איז לאדו, זאוואדוסא 28.

אוריף דער קאנפערענץ פון 7 מלוכות

איז נישט געקומען צו קיין הסכם וועגען העלפען דייטשלאנד פראנקרייך פארערט פארטיישע גאר אנטיעם דער פילאנס פון ווידזעוו

די דערגעסערען און פערשעלעכערען די מלוכות-מאכט. די באציאונגן איז אומגענוג פאר די דייטשע, און זיי וועלען נישט אנטהאלטן קיין שום אעלעס בעדינגונגען. און טערגעשריבען זענען: גראף פון דע גאלץ, היטלער, הגענעראל גראף קאלבראט, קעטנע לינדע א.א.וו.

די דערגעסערען און פערשעלעכערען די מלוכות-מאכט. די באציאונגן איז אומגענוג פאר די דייטשע, און זיי וועלען נישט אנטהאלטן קיין שום אעלעס בעדינגונגען. און טערגעשריבען זענען: גראף פון דע גאלץ, היטלער, הגענעראל גראף קאלבראט, קעטנע לינדע א.א.וו.

די קאנפערענץ פון 7 מלוכות

לאנדאן, 21 (טו) די קאנפערענץ פון די 7 מלוכות האט זיך אָנגעהויבן היינט 10 און זייער פארמיטאג און האט געדויערט 3 שעה. דאן איז פערשעטליכט געווארן אַנאָפיציעלע קאָמיוניקאַטאָן. אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אַז די קאָנפערענץ האָט גענוי אַרומגעזען די מעגליכקייט פון אינטערנאַציאָנאַלער פּינאַנציעלער צוזאַמענאַרבייט, און צוריקשטעלען דאָס צוטרוי פון דייטשלאַנד און סטאַביליזירען איהרע פּינאַנציען אויף אַ זיכערע באַזע.

די דערגעסערען און פערשעלעכערען די מלוכות-מאכט. די באציאונגן איז אומגענוג פאר די דייטשע, און זיי וועלען נישט אנטהאלטן קיין שום אעלעס בעדינגונגען. און טערגעשריבען זענען: גראף פון דע גאלץ, היטלער, הגענעראל גראף קאלבראט, קעטנע לינדע א.א.וו.

פארטיישע מאראטארים אויף 10 יאהר

לאנדאן, 21 (טו) „טיימס“ זען, אַז פראַנקרייך האָלט זיך ווייטער און די פּאַליטישע בעדינגונגען, גען, וואָס זי שטעלט דייטשלאַנד פּרעפּעראַטירן פּער לאַנגע אַ מאַרשאַלירונג פון 10 יאהר, בונגע אַלע פּערפליכטונגען אין ווערטיילער טראַקטאָט. אין פּער לויף פון 10 יאהר זאָל דייטשלאַנד נישט טאָרען בעזייהרען קיין איין פּונקט פון ווערטיילער טראַקטאָט פון דער דייטשער ווייט האַלט מען אָבער, אַז ס'וועט זיך נישט געפונען קיין איין דייטשער רעגירונג, וועלכע זאָל נאָכקומען די דאָזיגע פּאַרדערונגען.

וואס וויל דייטשלאנד

לאנדאן, 21 (טו) דאָ האַלט מען, אַז ביי דע פּאַרדערונגען פון דייטשען קאָנפערענץ פּרעזענטירן וועגען אויסמיידען דאָס צוריקגייען פון קאָפיאָל פון דייטשלאַנד און צו פּערגרעסערען די געלט דעקונג פון דער רייכט-באַנק וועלען וואַהרשיינליך אָנגענומען ווערען. צו דעם וועט דייטשלאַנד נישט דאַרפן קיין לאַנגערע צענדליגען קרעדיט. די צייט טונגען שרייבען, אַז דאָס צוריקשטעלען דעם צוטרוי איז אין אַרבעט מאַמענט מעהר ווערט פון אַ הילף.

די דייטשע נאציאנאליסטען דראהען

בערלין, 21 (טו) די פיהרער פון דער נאציאנאלער אפאזיציע האָבען אָפּגעשיקט אַ דעפּעשע צום קאָנפערענץ פון דייטשען קאָנפערענץ אין דער דעפּעשע ווערט געזאָגט, אַז פראַנקרייך וועט איצט ווידער דיקטירען פּאַליטישע בעדינגונגען. דאָס דייטשע פּאַלק וועט זיך איצט שוין מעהר נישט לאָזען.

ס'ווערט דערמאָנט, אַ רשימה פון די היינטיגע ווי אַזעלכע קען רשימה, רשימה פון אַקציעס, אַ פלאַן פון דער סאַנציע פון דער פירמע א. א. וו. דער בילאָנס אויפ'ן 31. מאַי 1931 שליסט זיך מיט אַ סומע פון 100,581,963.01.

פאסיוו	אססיוו
31,250,000.—	גרינדונגס קאפיטאל
4,803,155.70	רעזערוו-קאפיטאל
3,705,413.20	קאָמפּליעטע קאפיטאל
973,288.93	אינסערוואַרד. רעז. קאפיטאל
403,283.72	וואַהלעסער-פאָנד
8,680,338.—	אַבליגאַציע-חוב
3,466,379.82	קאָנפערענץ
18,947,833.64	בעלי חובות

צוזאַמען זען 100,581,693.01

איהרע חובות, וועלכע זענען הפאָטעקאָריש פּער-זיכערט.

ווי מיר דערווייטן זיך, איז נישט קוקענדיג וואָס ס'איז אָפּגעזעען געוואָרן אַ ביסעל וועגען גאָרדער, קומען אָבער ווייטער פאַר אַנטערהאַנדלונגען מיט די בעלי-חובות וועגען אַ פּערשענלעכע זאָל און ביי אַזאָ פאַל איז מעגליך, אַז די ביסעל זאָל צוריקגעצויגען ווערען פון האַנדעלס-געריכט, די סעטיע פון געריכט, וועלכע דאַרף אָנגעהערן אַ בעשלוס, צו די פירמע זאָל בעקומען אַ „גאָרדער“ וועט וואַהרשיינליך פאַרקומען ערשט אין די נאַכטע טעג פון אויגוסט.

דער פלאַן פון דער סאַנציע פון דער פירמע איז פּאַלענדיג: די „ווידעווער מאַנשאַפּט“ וויל רעאָרגאָניזירען איהר פּערקויף אויף דעם אָפּן פּאַר זי זאָל זיך אָנאַהענגיג מאַכען פון פּערזענלעכער, האַרשאַוויקעס און אַפילו דעפּאַליטעטען, די רעזערוו-ניאַנציע וועט בעשטעהען פון ווייטער ענטוויקלען די קאָנפערענץ-אַפּטיילונג ביים גלייכצייטיגען אויסווערן די „קאָנסומס“ און די עקספּעדיציע-אַפּטיילונגען, אַזוי אַז די סחורות זאָל קומען דירעקט צום קאַנפערענץ.

כדי צו רעאָליזירען דעם דאָזיגען פלאַן דאַרף מען אַ ריזיגען קאָפיטאַל צו קויפּען נייע קאָנפערענצען אַנשטאָט און עפענען נייע „קאָנסומען“, דאָס געלט זאָל גענומען ווערען פון רעאָליזירען נאָך נישט-געדענען אָבליגאַציעס אויף אַ סומע פון 40 טויזענט ענגלישע פּונט. די פירמע פּערטראַקטירט אויך ווערען נייע אויסלענדישע הילף, אין דער צייט פון „גאָרדער“ וויל אויך די פירמע ענערגיש אויספאַהנען.

די וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט, אַז די פראַנקרייך-וואָס איז געלייגט אַ קווינעלע ראַבע צו דער „איסקרא“ ווערען מאַנשאַפּט פאַר אַראַפּענען די הילף פון דער סחורה וועלכע אין סעקווענטיש געוואָרען דורכ'ן שטייער-אַקט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג געהט פּערזענלעכע דעם ענט-וויקלונגס-פראַן אין א״י ערשטערונגען אין ענגלישן פאַרלאַמענט.

לאַנדאָן, 21 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דערגעסערען פאַרלאַמענט איז פאַר געלעזען געוואָרן דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָנאָנאל אַמט צו דער אַיירעניורונג בונגע רעוויזירען דעם ענטוויקלונגס-פלאַן, ווער טעקסט איז געשייבען אין דער 64טן פון אַ בריף פון לאַרד פאַכוולד צו טעטיגן לאַרד.

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג, און די וואַהענסע שריט צו אַרוויי קלייבן דעם ענט-וויקלונגס-פלאַן איז אַבערגעזעען געוואָרן דעם נייע-געשטימעטן דירעקטאָר פּרעזענט, וועלכער דאַרף אַ ספּאַציע און פּענסיע-עלען ווייט אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרן פון ווער פאַרדען צוליב דער יודישער ערד-קלייבונג און זיי האָבען נישט בע-קומען קיין ענטשעדיגונג נישט פון די יודען און נישט פון דער רעגירונג ביזן 31 דעצעמבער, די דאַרף דער נייע-געשטימעטן דירעקטאָר צושטעלען אַ פּער כּט פון די רעוולוטאָרן פון זיי אויסטאַר, שונג און נאָכדעם וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען אין אַראַבער און אַריינטראַגע אַ פּירשלאַג אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגען הילף און אַפּעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָ פּונט סאַר א״י.

בעגאסען דעם מאַז מיט שפּירט

און איהם אונטערגעצויגן קעניגס-בערג, 21 (טו) היינט אַ פּריוו בעגאסען מיט פּרעזשעסען... דען מאַז און איהם אונטערגעצויגן... זיך אליין בעגאסען און אונטערגעצויגן, מיינע זענען שווער פּערזענלעכע אָפּגעפּהרשט געוואָרען אין שפּיטאַל.

אבאליזירענדיג דעם דערמאָנהען בילאָנס קען מען דרינגען אַז פון 91 מיליאָן זאָלטעס פון צאָשיו זענען 26 מיליאָן פּליטיג און האַלב פּליטיג קאַפּיטאַל, בעת די קאָנפערענציע און דרינגענדיג חובות בעטרעפּען 22 מיליאָן, אַזוי אַז ס'איז פּערהאַן געבונג דעקונג אין פּליטיגע און האַלב-פּליטיגע מיטלען.

דער פלאַן פון דער סאַנציע פון דער פירמע איז פּאַלענדיג: די „ווידעווער מאַנשאַפּט“ וויל רעאָרגאָניזירען איהר פּערקויף אויף דעם אָפּן פּאַר זי זאָל זיך אָנאַהענגיג מאַכען פון פּערזענלעכער, האַרשאַוויקעס און אַפילו דעפּאַליטעטען, די רעזערוו-ניאַנציע וועט בעשטעהען פון ווייטער ענטוויקלען די קאָנפערענץ-אַפּטיילונג ביים גלייכצייטיגען אויסווערן די „קאָנסומס“ און די עקספּעדיציע-אַפּטיילונגען, אַזוי אַז די סחורות זאָל קומען דירעקט צום קאַנפערענץ.

כדי צו רעאָליזירען דעם דאָזיגען פלאַן דאַרף מען אַ ריזיגען קאָפיטאַל צו קויפּען נייע קאָנפערענצען אַנשטאָט און עפענען נייע „קאָנסומען“, דאָס געלט זאָל גענומען ווערען פון רעאָליזירען נאָך נישט-געדענען אָבליגאַציעס אויף אַ סומע פון 40 טויזענט ענגלישע פּונט. די פירמע פּערטראַקטירט אויך ווערען נייע אויסלענדישע הילף, אין דער צייט פון „גאָרדער“ וויל אויך די פירמע ענערגיש אויספאַהנען.

די וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט, אַז די פראַנקרייך-וואָס איז געלייגט אַ קווינעלע ראַבע צו דער „איסקרא“ ווערען מאַנשאַפּט פאַר אַראַפּענען די הילף פון דער סחורה וועלכע אין סעקווענטיש געוואָרען דורכ'ן שטייער-אַקט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג געהט פּערזענלעכע דעם ענט-וויקלונגס-פראַן אין א״י ערשטערונגען אין ענגלישן פאַרלאַמענט.

לאַנדאָן, 21 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דערגעסערען פאַרלאַמענט איז פאַר געלעזען געוואָרן דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָנאָנאל אַמט צו דער אַיירעניורונג בונגע רעוויזירען דעם ענטוויקלונגס-פלאַן, ווער טעקסט איז געשייבען אין דער 64טן פון אַ בריף פון לאַרד פאַכוולד צו טעטיגן לאַרד.

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג, און די וואַהענסע שריט צו אַרוויי קלייבן דעם ענט-וויקלונגס-פלאַן איז אַבערגעזעען געוואָרן דעם נייע-געשטימעטן דירעקטאָר פּרעזענט, וועלכער דאַרף אַ ספּאַציע און פּענסיע-עלען ווייט אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרן פון ווער פאַרדען צוליב דער יודישער ערד-קלייבונג און זיי האָבען נישט בע-קומען קיין ענטשעדיגונג נישט פון די יודען און נישט פון דער רעגירונג ביזן 31 דעצעמבער, די דאַרף דער נייע-געשטימעטן דירעקטאָר צושטעלען אַ פּער כּט פון די רעוולוטאָרן פון זיי אויסטאַר, שונג און נאָכדעם וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען אין אַראַבער און אַריינטראַגע אַ פּירשלאַג אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגען הילף און אַפּעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָ פּונט סאַר א״י.

פּאַר נישט היין הכנס

וואַשינגטאָן, 21 (טו) ס'ווען פּער עפענטליכע געוואָרען די פאַרשלאַגען פון אמעריקא אַז אויף דער קאָנפערענץ אין לאַנדאָן, אמעריקא פּערלאַנגט, אַז די אויסלענדישע פּינאַנציען זאָלען נישט צוריקגייען דייטשלאַנד ביזאָהענדיגען קרעדיט אין דער הויך פון 1,2 מיליארד דאָלאַר.

ס'זאָל געשאַפּען ווערען אַנאָנימאָנאַלע קאָמיטע, וועלכע זאָל פאַרשען די מעגליכקייטען פון העלפען דייטשלאַנד.

די קאָנפערענציע קרעדיטען זאָל קענען פּערזענלעכע ווערען אין לאַנגערע צענדליגען ענגלאַנד און איטאַליען זענען מספּים מיט אמעריקאַס שטעלונג, פראַנקרייך פּאַדערט ווייטער פּאַליטישע גאראַנטיעס.

וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט

די וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט, אַז די פראַנקרייך-וואָס איז געלייגט אַ קווינעלע ראַבע צו דער „איסקרא“ ווערען מאַנשאַפּט פאַר אַראַפּענען די הילף פון דער סחורה וועלכע אין סעקווענטיש געוואָרען דורכ'ן שטייער-אַקט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג געהט פּערזענלעכע דעם ענט-וויקלונגס-פראַן אין א״י

ערשטערונגען אין ענגלישן פאַרלאַמענט. לאַנדאָן, 21 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דערגעסערען פאַרלאַמענט איז פאַר געלעזען געוואָרן דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָנאָנאל אַמט צו דער אַיירעניורונג בונגע רעוויזירען דעם ענטוויקלונגס-פלאַן, ווער טעקסט איז געשייבען אין דער 64טן פון אַ בריף פון לאַרד פאַכוולד צו טעטיגן לאַרד.

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג, און די וואַהענסע שריט צו אַרוויי קלייבן דעם ענט-וויקלונגס-פלאַן איז אַבערגעזעען געוואָרן דעם נייע-געשטימעטן דירעקטאָר פּרעזענט, וועלכער דאַרף אַ ספּאַציע און פּענסיע-עלען ווייט אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרן פון ווער פאַרדען צוליב דער יודישער ערד-קלייבונג און זיי האָבען נישט בע-קומען קיין ענטשעדיגונג נישט פון די יודען און נישט פון דער רעגירונג ביזן 31 דעצעמבער, די דאַרף דער נייע-געשטימעטן דירעקטאָר צושטעלען אַ פּער כּט פון די רעוולוטאָרן פון זיי אויסטאַר, שונג און נאָכדעם וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען אין אַראַבער און אַריינטראַגע אַ פּירשלאַג אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגען הילף און אַפּעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָ פּונט סאַר א״י.

די דאָזיגע פּאַרלאַמענט

די דאָזיגע פּאַרלאַמענט וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען אין אַראַבער און אַריינטראַגע אַ פּירשלאַג אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגען הילף און אַפּעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָ פּונט סאַר א״י.

פּאַר נישט היין הכנס

וואַשינגטאָן, 21 (טו) ס'ווען פּער עפענטליכע געוואָרען די פאַרשלאַגען פון אמעריקא אַז אויף דער קאָנפערענץ אין לאַנדאָן, אמעריקא פּערלאַנגט, אַז די אויסלענדישע פּינאַנציען זאָלען נישט צוריקגייען דייטשלאַנד ביזאָהענדיגען קרעדיט אין דער הויך פון 1,2 מיליארד דאָלאַר.

ס'זאָל געשאַפּען ווערען אַנאָנימאָנאַלע קאָמיטע, וועלכע זאָל פאַרשען די מעגליכקייטען פון העלפען דייטשלאַנד.

אבאליזירענדיג דעם דערמאָנהען בילאָנס קען מען דרינגען אַז פון 91 מיליאָן זאָלטעס פון צאָשיו זענען 26 מיליאָן פּליטיג און האַלב פּליטיג קאַפּיטאַל, בעת די קאָנפערענציע און דרינגענדיג חובות בעטרעפּען 22 מיליאָן, אַזוי אַז ס'איז פּערהאַן געבונג דעקונג אין פּליטיגע און האַלב-פּליטיגע מיטלען.

דער פלאַן פון דער סאַנציע פון דער פירמע איז פּאַלענדיג: די „ווידעווער מאַנשאַפּט“ וויל רעאָרגאָניזירען איהר פּערקויף אויף דעם אָפּן פּאַר זי זאָל זיך אָנאַהענגיג מאַכען פון פּערזענלעכער, האַרשאַוויקעס און אַפילו דעפּאַליטעטען, די רעזערוו-ניאַנציע וועט בעשטעהען פון ווייטער ענטוויקלען די קאָנפערענץ-אַפּטיילונג ביים גלייכצייטיגען אויסווערן די „קאָנסומס“ און די עקספּעדיציע-אַפּטיילונגען, אַזוי אַז די סחורות זאָל קומען דירעקט צום קאַנפערענץ.

כדי צו רעאָליזירען דעם דאָזיגען פלאַן דאַרף מען אַ ריזיגען קאָפיטאַל צו קויפּען נייע קאָנפערענצען אַנשטאָט און עפענען נייע „קאָנסומען“, דאָס געלט זאָל גענומען ווערען פון רעאָליזירען נאָך נישט-געדענען אָבליגאַציעס אויף אַ סומע פון 40 טויזענט ענגלישע פּונט. די פירמע פּערטראַקטירט אויך ווערען נייע אויסלענדישע הילף, אין דער צייט פון „גאָרדער“ וויל אויך די פירמע ענערגיש אויספאַהנען.

די וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט, אַז די פראַנקרייך-וואָס איז געלייגט אַ קווינעלע ראַבע צו דער „איסקרא“ ווערען מאַנשאַפּט פאַר אַראַפּענען די הילף פון דער סחורה וועלכע אין סעקווענטיש געוואָרען דורכ'ן שטייער-אַקט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג געהט פּערזענלעכע דעם ענט-וויקלונגס-פראַן אין א״י ערשטערונגען אין ענגלישן פאַרלאַמענט.

לאַנדאָן, 21 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דערגעסערען פאַרלאַמענט איז פאַר געלעזען געוואָרן דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָנאָנאל אַמט צו דער אַיירעניורונג בונגע רעוויזירען דעם ענטוויקלונגס-פלאַן, ווער טעקסט איז געשייבען אין דער 64טן פון אַ בריף פון לאַרד פאַכוולד צו טעטיגן לאַרד.

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג, און די וואַהענסע שריט צו אַרוויי קלייבן דעם ענט-וויקלונגס-פלאַן איז אַבערגעזעען געוואָרן דעם נייע-געשטימעטן דירעקטאָר פּרעזענט, וועלכער דאַרף אַ ספּאַציע און פּענסיע-עלען ווייט אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרן פון ווער פאַרדען צוליב דער יודישער ערד-קלייבונג און זיי האָבען נישט בע-קומען קיין ענטשעדיגונג נישט פון די יודען און נישט פון דער רעגירונג ביזן 31 דעצעמבער, די דאַרף דער נייע-געשטימעטן דירעקטאָר צושטעלען אַ פּער כּט פון די רעוולוטאָרן פון זיי אויסטאַר, שונג און נאָכדעם וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען אין אַראַבער און אַריינטראַגע אַ פּירשלאַג אין ענגלישען פאַרלאַמענט וועגען הילף און אַפּעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָ פּונט סאַר א״י.

פּאַר נישט היין הכנס

וואַשינגטאָן, 21 (טו) ס'ווען פּער עפענטליכע געוואָרען די פאַרשלאַגען פון אמעריקא אַז אויף דער קאָנפערענץ אין לאַנדאָן, אמעריקא פּערלאַנגט, אַז די אויסלענדישע פּינאַנציען זאָלען נישט צוריקגייען דייטשלאַנד ביזאָהענדיגען קרעדיט אין דער הויך פון 1,2 מיליארד דאָלאַר.

ס'זאָל געשאַפּען ווערען אַנאָנימאָנאַלע קאָמיטע, וועלכע זאָל פאַרשען די מעגליכקייטען פון העלפען דייטשלאַנד.

די קאָנפערענציע קרעדיטען זאָל קענען פּערזענלעכע ווערען אין לאַנגערע צענדליגען ענגלאַנד און איטאַליען זענען מספּים מיט אמעריקאַס שטעלונג, פראַנקרייך פּאַדערט ווייטער פּאַליטישע גאראַנטיעס.

וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט

די וואַרשאַווער האַלב-אַפּטיילעלע „איסקרא“ טיילט מיט, אַז די פראַנקרייך-וואָס איז געלייגט אַ קווינעלע ראַבע צו דער „איסקרא“ ווערען מאַנשאַפּט פאַר אַראַפּענען די הילף פון דער סחורה וועלכע אין סעקווענטיש געוואָרען דורכ'ן שטייער-אַקט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג געהט פּערזענלעכע דעם ענט-וויקלונגס-פראַן אין א״י

ערשטערונגען אין ענגלישן פאַרלאַמענט. לאַנדאָן, 21 (טו) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דערגעסערען פאַרלאַמענט איז פאַר געלעזען געוואָרן דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָנאָנאל אַמט צו דער אַיירעניורונג בונגע רעוויזירען דעם ענטוויקלונגס-פלאַן, ווער טעקסט איז געשייבען אין דער 64טן פון אַ בריף פון לאַרד פאַכוולד צו טעטיגן לאַרד.

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג

שילס האָט דאָס געזעען אַנערקענדיג, און די וואַהענסע שריט צו אַרוויי קלייבן דעם ענט-וויקלונגס-פלאַן איז אַבערגעזעען געוואָרן דעם נייע-געשטימעטן דירעקטאָר פּרעזענט, וועלכער דאַרף אַ ספּאַציע און פּענסיע-עלען ווייט אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרן פון ווער פאַרדען צוליב דער יודישער ערד-קלייבונג און זיי האָבען נישט בע-קומען ק

נייער פארקסבלאט

צי האט זיך געדוינט די ווירטשאפטליכע לאגע

ג. סענאטאר גראם לענט פאר די מלוכה זאך רויכעני ניי געלד

אין דער שוין גישט ווערן אמטשאפט פון די שוועדיגקייטען און גרויסע קאסטען ביים בעקומען די אויסלענדישע הלוואה. און דער שוין גישט ווערן גען די שוועדיגקייט ביים בעקומען פרעמדע וואך לוסע אויף צו בעצאהאלטן דעם קאפיטאל און די פראצענטע. אין בעטאן נאר דעם שארען פאר דעם בודזשעט און דער ווירטשאפט אין צוזאמען האבן מיטן אפצאהאלטן די אויסלענדישע הלוואה. די דאזיגע אפצאהאלטען בעשווערען יעדעס יאהר דעם בודזשעט מיט אלץ גרעסערע סומעס, ס'ווערט צוזאמען דערמיט שמעלער דער געלד-מאָרקט, ס'פערקלענערט זיך די האנדעלט-אומצאָר צען און צוזאמען דערמיט די הכנסות פון דער מלוכה.

דורך דער מלוכה אריינגעפיהרט אין דער ווירט-שאפט און מיט די דאזיגע פאנדען געהמט די מלוכה סחורות פאר איהר געברויך. דאָס דאזיגע צוגאבגעלד פיהרט די מלוכה אריין אין דער לאנדעס-ווירטשאפט און דער פאָרם פון פאָרירגעלד, וואָס ווערט אַרױסגעגעבען דורך אַנצעמיטערבאַנק. דאָס דאזיגע צוגאבגעלד פער-גרעסערען די געלד-רעזערווען פון די בירגער. און אַזױ אַרום פּערגרעסערט זיך די געלד-פּערקערער פאַר דער גאַנצער ווירטשאַפּט.

דער בעקאנטער סאָציאַליסטישער עקאָנאָמיסט גענו. סענאטאר דאניעל גראם איז שוין גישט איינגאָל אַרױסגעטרעטען מיט פּראָצענטען וועגען לינדערען דעם קריזיס דורך פּערגרעסערען דעם געלד-אומצאָר אין לאַנד. די פּערגרעסערען זאל קומען דורך דעם, וואָס די רעגירונג וועט דרוקען ביי פאַרירען געלד, וואָס האָט נישט קיין זעקונג און אַזױ אַרום וועט זיין געלד אין לאַנד צו אַר-בייטען אינוועסטירען א. א. א. מיט אַנדערע ווערטער הייסט דאָס אזא קליינע אינפלאַציע.

דעריבער געפינען זיך אין אַ פאַסאַלער לאַגע די דאזיגע מלוכות, וועלכע זענען צופיל בערגעניגט געוואָרען ביים אַרױסגעבען ניי געלד. צו די דאזיגע מלוכות געהער פּוילען, אונזערע צענצענטען האָט ערלויבט נאָר אויף 320 מיליאָן זאַלטיס פאַרירגעלד אָהן דעקונג, און 50 מיליאָן זאַלטיס אָהן פּראָצענטירען קרעדיט אין דער „באַנק-פּאַלטיק“.

אויב דער מלוכה-אָרצן בערגעניגט דאָס אַר-רויסגעבען פון אזא צוגאבגעלד, מוז די מלוכה פון איין זייט פעסטער צוהיילען די שטייגער-שלוף, פיהרען פּריוואַטע אונטערנעמונגען (ביי אונז איז דאָס דער שפּירט-מאַנאַפאַל, סאַבאַק און זאַפּאַלקעס-מאַנאַפאַל). אָדער פעסער געזאַמט, איינ-פיהרען דעם עטאַטיום. די מלוכה מוז אויך אַרױס-ציהען געלד פון די בירגער דורך אינערליכע היל-וואות. פון דער צווייטער זייט, מוז צו פּערקלענער-רען די אויסגאַבען פון די מלוכה איינשטעלען אויף די נויטיגסטע אויסגאַבען פּערזענליכע און זאַלטיק-אַזעלכע מלוכות זוכען אַנאַויסגאַנג דורך נעהמען אויסלענדישע הלוואות, ווייל די פּרעמדע וואָלעט וואָס די מלוכות בעקומען טויטען זיי אויס אין דער עמיטירע-באַנק אויף איינע ניי געלד און פיהרען עס אַרױס אין דער ווירטשאַפּט.

אויפן אינערליכען מאָרק געפינען זיך פיל סחורות, וואָס זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען אין לאַנד און וועלכע זוכען דעם פּערבול-מאַרק. די סחורות וואָרען אויף אַנצענטעמער מיט געלד. צו דעם דאזיגען סיסטעם מוז זיך אַ מדינע-מלוכה צופאַסען. די מלוכה רעקוירירט נישט דיר-רעקט ביי דעם בירגער די סחורות, וואָס זי דאַרף, נאָר קויפט זיי אויפן מאָרק. דאָס נויטיגע געלד בעקומט די מלוכה דורך אַרױספלייגען שטייגערען, דורך פּערידיסטען ביי אונטערנעמונגען און מאָנאָ-פאָלען און דורך מאַכען אינערליכע הלוואות ביי די בירגער.

ווידער מיספרויכען איי א באנק ארעסטירט די פערואלטיונג פון דער האנדעלס-באנק אין האטאוויי

מאַרק-פּריוויען, די אַרעסטירטע זענען גלייכצייטיג מיטגלידער פון דער פּערואַלטיונג אין דער דער-מאַהנער באַנק. דער לאַקאַל פון דער באַנק איז פּער-האַתמעט געוואָרען, אַלע האַנדעלס-באַנק און דאַקומענטען זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם אויספאַרשטאַט-ריכטער.

באַנק האָט פאַר פּערשידענע אַפּעראַציעס גענומען צו הויכע אַפּצאהאלטן, האָט זיך נאָך אַרױסגעשטעלט, צו אין אַ גאַנצע רייז פאַלען האָט די באַנק דאָס בעקומענע געלד פּערהאַלטען און נישט אַפּגעגעבען די אייגענטימער.

זייט אַ געוויסער צייט זענען די סאַלטישע קריזיסען אין שלעזיע און דאַמבראָוער ראַיאָן בער-אונדזשיען געוואָרען מיט פּערשידענע קלאַנגען, וועגען דער קאַפּאַציטאַטיווער האַנדעלס-באַנק אין מיטלאָוויץ.

קאנפערענץ פון קאנסערוואטיווע רבנים זענען יודישער ערצהונג און דעם מצב פון די רבנים

פּערלענגערען דעם ראַבינער-קורס אין סאַלצבאָרג שטען סעמינאַר מינדעסטענס אויף נאָך איין יאהר. הויך דעם זאל יעדער אבסאלווענט פון ראַבינער-סעמינאַר פּראָצענטירען אין משך פון 1 יאהר ביי אַניעלעטער ראַבינער.

זאל בענוצט ווערען צוזאַמען מיט דעם סאַלצבאָרג-געלען געבעט-בוך. די קאַנפּערענץ האָט אויך אויס-געהערט די דיסקוסיע וועגען דער וויקונג פון דעם עקאָנאָמישן קריזיס אויף דעם גייסטיגען לעבען פון די אַמעריקאַנער יודען.

לאַנג ברענט, (י"א) דאָ איז אַפּגעהאַל-טען געוואָרען אַ קאָנסעריענץ פון קאָנסערוואַטיווע רבנים אין אַמעריקאַ, אויף וועלכער עס איז דיס-קוסירט געוואָרען די פּראָצע פון יודישער ער-ציהונג.

יודישע האַלץ-עקספּארטערען דארפען זיך ווי אַמשינעלסטען רעגיסטרירען אין די האַלץ-סחורות-פּערדאָינען

עקספּארט-עקסעזיסעס ביי די עקוויטירערען האַלץ כּוח ים פּראַיינען. מיט האַלץ עקספּארט וועלען זיך פון איצט אַ קענען בעשעפטיגען בלויז די פיר-מען, וועלכע געהערען צו איינער פון די אַרגאַני-זאַציעס, וואָס איז אַנגעשלאָסען צום הויפט ראַט פון האַלץ-פאַראַיינען אין פּוילען. די עקספּארט-עקסעזיסעס זענען בעפּולמטעכטיגט אַרױסצוגעבען זייערע טיטלידער אויספיהר-שיינען, וועלכע בע-פרייען דאָס עקספּארטירטע האַלץ פון גאַנץ בע-דייטערנע צאָל אַפּצאהאלטן, וועלכע ווערען איצט איינגעפיהרט. די פּראַיינערעסירטע פירמע דאַר-פען זיך דעריבער ווי אַמשינעלסטען צו פּערגע-טירען צו די ענטשפּרעכענע עקספּארט-עקסעזיסעס. אין וואַרשע איז געשאַפּען אַזעלכע עקסעזיסעס ביים פּערבאַנד פון האַלץ-סחורות אין אינדוסטריע-לער (גינצאָל 3, וו. 12), וואָס נעמט אַרום די גרעסטע יודישע האַלץ-עקספּארט-פירמע.

וואַרשע, (י. ט. א.) ווי מען נייט מיט, איז פּאַרנעקומען לעפּערע בעראַטונגען צווישען די רעגירונגס-פאַקטאָרען און פאַרשטעהער פון די האַלץ-סחורות-פּראַיינען וועגען הויבען דעם האַלץ-עקספּארט פון פּוילען בעשלאָסען געוואָרען נישט צו שאַפען קיין נייע אַרגאַניזאַציע נאָר בילדערען וועט ער טאַקע דערמיט אויסשפּילען, ווייל, וואָס פאַרצוועקט האָט עס צו באַרענען אַ לאַנד וואָס שרייט אַז זי געהט אונטער נאָך הונדערטער מיליאָן נען דאַלאַרען. פון וואַגען וועט זי עס נעהמען אַפּ צוגעבען, פון וואַגען וועט זי האַבען אַפּילו צו צאָה לען בלויז די פּראָצענט פון אַזעלכע סומעס? עס לעגט זיך דאַרום אויפן שכל, אַז דאָס איז איינצאָ צען אַ שפּיל אום אַרױסצובעקומען צוריק די סומעס וואָס זי האָט שוין איינגעצאָהלט. ד.ה. מען זאל דעם חוב אייננאַצען שטרייכען, אויב אַזױ האָט זיך גע-לויבט דער סומעל.

אזוי ווערט דאָס שפּיל יאָהרען לאַנג. ענדליך האָט מען זיך מיטגעגעבן, פאַרוואָס טאַקע נישט אויסגעצוי די מורא פון דער וועלט פאַר די רעכטע עלעמענטען, פאַר די היסטאָרישע אום עפעס צו געווינען? אויב מען טאָר נישט רעדען וועגען ער-דערען די רעגירענע ווייל דאָס הייסט זיך שפּילען מיט פּינער, קען מען דאָן אַ שמועס טון מכּוח די רעפּאַראַציעס געגען וועלכע די נאַציאָנאַליסטישע פּראָ-טעסטירען אַזױ שטאַק! און רעדען זאל מען מיט אַ לשון וואָס איז פּערשטענדליך פאַר אַלע. מען זאל אַזױ רעדען אַז עס זאל קראַכען אין אַ האַלבער וועלט. דעמאָלט וועלען אַלע פּערשטעהן אַז ער קען טאַקע נישט צאָהאלטן, און נישט נאָר וואָס ער קען טאַקע נישט צאָהאלטן, נאָר מען מוז איהם אויך צוהילענען די סומען וואָס ער האָט שוין ביי איצט איינגעצאָהלט.

דער סומעל אין דייטשלאַנד און אַרום דייטש-לאַנד, איז איינציג אין דער וועלט. קיינמאָל האָט נאָך אַ מלוכה, בפרט נאָך אַ גרויסע מלוכה, נישט געמאַכט אַרום זיך אַזאַ ליאַרם, אפילו אַ פּריוואַטער מענטש שטיקט זיך, בעהאַלט ער פאַר דער וועלט, אַזױ לאַנג ווי עס לאָזט זיך, דעם אמת'ען שטאַנד פון זיינע פּינאַנסען אַ פּריוואַטער מענטש קען אַבער לאַנג נישט אויסבעהאַלטען דעם פאַקטירישען צו-שטאַנד פון זיינע פּינאַנסען, צופיל אויגען קוקען, צופיל אויערען הערען, צופיל צינגער פלאַלען און טראַגען אונטער דעם פאַקט, ביי אַ מלוכה איז עס נישט שוין, זי די מלוכה קען אַליין האַלטען אַ סוף און קען אויך צווינגען אַנדערע זאָלען האַלטען די צוג און נישט פלאַלען, אַ מלוכה האָט אַיך, פאַר אַ נויט מיטלען זיך צו האַלטען אַפּילו ווען די קאַסע איז הינטערשטעליג, צו וואָס דאָס האָט געלויבט דער מלוכה צו מאַכען אַזאַ געוואַלד און אויפּרודערען אַ וועלט איז אין פּלוג נישט פּער-שטענדליך.

די דייטשע רעגירונג האָט געדאַרפט צאָהאלטן אַ פאַר מיליאָרד אויפן חשבון פון יאָנג-פּילען און זי האָט דאָס געלד נישט געהאַט, זי האָט דאַרום געמוזט מאַכען געלד געוואַלד אַז זי איז באַנקראַט. אַזױ זאָגט מען, דער תירוץ איז אַבער נישט ריכטיג, בלויז דאָס „דאַנאַט-באַנקען“ האָבען פאַר דער צייט זייט עס האָט זיך אַנגעוויפּען דער סומעל, אויסגעצאָהלט אַ מיליאָרד דאַלאַר וואָס זי האָבען געהאַט פון אויס-לענדישע קרעדיט-רעמייניגע הלוואות, עס איז דאָך גאַנץ נאַטורליך, דאָס באַלד ווי מען האָט דער-הערט אַז עס איז מיט דייטשלאַנד אַזױ שלעכט האָט מען אַנגעהויבען אַפּציהען די פּקדונות, וואָס מען האָט אין איהרע ענטען מיר ווייטען עס פון אונזער אייגענער ערפאַהרונג, אַז עס איז גענוג צו פּערשפּירען אַ קלאַנג אויף אַ באַנק, אַז זי האַלט שטאַל, אום איהר צו ברענגען צו אַ קראַך, כאַטש זי האָט גאַנטיש געזאַגט ברענע צו פאַלען אין איהר מצב איז געווען גענוג פעסט.

אויב פון איין באַנק קענען קאַפּירען האָט מען אין אַ פאַר חדשים אַרױסגעצויגען אַ מיליאָרד דאַלאַר, איז זיך נישט ווער פאַרשטעלען וויפיל מיליאָרדען מען האָט בכלל אַרױסגענומען פון די דייטשע באַנק, אויב עס זאל זיך האַנדלען וועגען די פאַר מיליאָרד ענטשעדיגונג וואָס דייטשלאַנד האָט געדאַרפט צאָה-לען און זי האָט בעקומען אויף דעם אַ מאַרשאַלס-אַרױס-האַט עס געוויס נישט געלויבט, ווייל עס איז אַפּ-געצויגען געוואָרען פון לאַנד צעהן מאל אַזױ פיל געלד. היינט וואָס איז ווערט דאָס פּערלירען דעם צוטריף יאָ איהר אין דער וועלט און אין לאַנד גופאַ! פון פּינאַנציעלען שטאַנדפונקט האָט עס גע-וויס נישט געלויבט, פּאַליטיש איז עס אַדוואַ אַ שלעכט געשעפט, מען קען אויך נישט זאָגען אַז די רעגירונג האָט עס נישט פאַראויסגעזעהן, אַז-זעלכע זאַכען זעהט יעדער, מען וואָס האָט עס בעדייט צו פּערלירען דעם צוטריף פון דער וועלט, און דער אייגענער בעפעלקערונג, אַך בעסטען פאַל האָט הויבער געפּולעט אַ מאַרשאַלס-אַרױס אַ יאהר ד.ה. אַז אין אַ יאהר אַרום וועט מען דאַרפען צאָה-לען און דערווייל האָט מען פּערלירען שווערע מיליאָרדען וואָס מען קען זיך אָהן ווי נישט בע-דייט פון מען מען בלויז געהן זוכען נייע הלוואות ביי פיל יעדערע בעדייגונגען, דערווייל קראַכען די גרעסטע פּינאַנצ-אינסטיטוציעס און ציהען מיט זיך אַ האַלבע וועלט אין אומגליק.

ניין, צוליב אַ מאַרשאַלס-אַרױס האָט דער עוסק נישט געלויבט און דערפאַר זענען אפטר נישט גאַנץ אומגעריכטעט, די וואָס טענהן, אַז די מהומה איז אַז אויסגעריכטעטער שאַך-צוג מצד דער דייטשער רע-גירונג, וועלכע וויל מיט איין קלאַפּ אין טיף פּטור ווערען פון אַלע איהרע התחייבות'ן וואָס די טראַקטא-טען לעגען אויף איהר אַרױף, און לאַנד הערשט אַ גרויסע אונזערפּרודענעיהייט מיט די געשלאַסענע טראַקטאַטען, די נאַציאָנאַליסטישע טענה'ן, אַז מען דאַרף ברעכען מיט די טראַקטאַטען, אַ טייל העצען געגען די מוזר-העגערען, רעמאָנסטירען אין מא-כען כּסדר קאָנזאַלען. די רעגירונג האָט אַ שווער שטיקעל אַרבייט איינצוהאַלטען די אַרדנונג און פּער-זיכערען דער וועלט, אַז דאָס זענען נאָר אַרױס-טרעטונגען פון יחידים, פון אונפּאַרשטאַנדטליכע ע-לעמענטען און אַז דאָס פאַלל בכלל האָט נישט בדעה צו ברעכען וואָס שלום און שטעלען איראַפּא און אַ טענה.

אזוי ווערט דאָס שפּיל יאָהרען לאַנג. ענדליך האָט מען זיך מיטגעגעבן, פאַרוואָס טאַקע נישט אויסגעצוי די מורא פון דער וועלט פאַר די רעכטע עלעמענטען, פאַר די היסטאָרישע אום עפעס צו געווינען? אויב מען טאָר נישט רעדען וועגען ער-דערען די רעגירענע ווייל דאָס הייסט זיך שפּילען מיט פּינער, קען מען דאָן אַ שמועס טון מכּוח די רעפּאַראַציעס געגען וועלכע די נאַציאָנאַליסטישע פּראָ-טעסטירען אַזױ שטאַק! און רעדען זאל מען מיט אַ לשון וואָס איז פּערשטענדליך פאַר אַלע. מען זאל אַזױ רעדען אַז עס זאל קראַכען אין אַ האַלבער וועלט. דעמאָלט וועלען אַלע פּערשטעהן אַז ער קען טאַקע נישט צאָהאלטן, און נישט נאָר וואָס ער קען טאַקע נישט צאָהאלטן, נאָר מען מוז איהם אויך צוהילענען די סומען וואָס ער האָט שוין ביי איצט איינגעצאָהלט.

דריי יודישע זעלבסטמארדען איז קראקא איז אייז טאג

(פון אונזער האדעספאנדענט)

בענגי אז ער האט זי דערשטען האט געפילט זיך אליין אין קאפ און אזו געפילטע טויט אויפ'ן ארט. דער זעלבסטמארד פון דעם רהיגען און סאללי דען יודישען יונגעמאן האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע און עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען פון טויזענדער מענטשן פון דער אומגעבונג, וועלכע עס איז ערשט מיט דער הילף פון רייטער-פאליציי געלונגען צו צוטרעייבען.

אין דעמאלטען טאג האט מען געפונען אין א זעהר שווערען צושטאנד ליגען אויף די פלאגטען געבען דער זעלבסטמארד פון דעם צווייטער יונגערמאן יעקב האלבער, צו וועלכען מען האט ארויסגערופען די "גיכע הילף" וועלכע האט איהם אפגעפירט אין שפיטאל, פון דער אויספארשונג פון דעם יודישען קראקא איז די טעג איינגעפירט און א טראגישער ליבעסגעשיכטע, אויפ'ן "קומאק" דעם יודישען פערטעל אין קראקא.

האט זיך ארויסגעוויזן אז ער וואוינט אויף וואויר-זשניצא 6, איז א פריוואט בעזאמער ער האט אויסגעטרינקען א גרעסערע דאזע יאדווע, צוליב דעם וואס ער איז געווען ארבייטסלאז און האט נישט געקענט קיין מיטעל צום לעבען.

די סינדיקען פון דער לאדזער האנדעלס-באנאן איז רובלין

קיין רובלין זענען געקומען צוויי סינדיקען, אין וועמענס הענד עס געפינט זיך איצט די ליידי טונג פון דער לאדזער האנדעלס-באנאן. די סינדיקען זענען געקומען קיין רובלין און אנגעווייזען א רעגיסטראציע פון די בעלי-חובות. דערביי האט מען די לעצטע געמוזט איבערלאזן די ביכלעך, וועלכע זיי האבען זייער צייט צווייגעקומען פון באנק. די בעלי-חובות האבען מרא געהאט א וועקזגעבען די ביכלעך, מיטבענגי, אז דאס וויל מען ביי זיי אויסברענגן די דאקומענטען און בע-ווייזען, וואס זיי האבען אויף זייערע חובות מיט דער באנק.

אויבער פון די סינדיקען, ארום צוגאנסקי, האט ערקלערט, אז די ביכלעך זענען נישט פאר די סינדיקען, כדי צו מאכען א געהעריגע רעגיסטראציע, ציע, אנטשטאט די ביכלעך ווערען ארויסגעגעבען צווייטווייליגע בעשעטיגונגען, וועלכע האבען יאדיש אזא ווערט ווי א ביכלעך פון באנק. אין בערך 10 טעג ארום וועלען די ביכלעך צוריקגעשיקט ווע זען פון לאדז קיין רובלין און זיי וועלען אפגעגעבען ווערען די בעלי-חובות. וואס שייך דעם עצם ענין ערקלערען די סינדיקען, אז עס ווערען געמאכט בעזעהונגען אפער-שאפטען, וואס פון ביים.

שפאנישע יודען זוכען מחזורים איז פאריז

פאריז, שפאנישע יודען זוכען מחזורים! יא, עס איז א קליינער, אבער קראקאקעריטישער קהילה האט געפונען פון די שפאנישע יודען נאך דער ווערלאזונג, די בעקאנטע פאריזער יודישע בוכהאנדלונג שפייזער האט געטען דערהאלטען פאלגענדען פון דער יודישער קהילה אין באזעלונג: — מיר וועלען אייך זיין זעהר דאנקבאר, ווען איהר וועט אונז צושרייבען צו איהר קענט אונז שיקען 50 מחזורים אויף ראש-השנה און יום-טוב, מיט גוטע ספרים, מיר פלען אייך צו מאכען פאר אונז די קלענסטע פרייען, ווייל די יודישע ימי-טובים אין שפאניען.

מענשען פרעסעריי און פילוייבערישקייט פארשונג פון ווילדסמען שבט איז דער וועלט

האלטען, אז דאס קינד, וואס איז געבוירען דורך דער פרוי איז א גאנצער פון איהרע אהר-עלטערען. זיי וויסען נישט, וואס דאס איז צווייטע רייט קייט, זיי וואסען זיך קינמאל נישט, אונטער ווער-טער, וואס בעצייכענען דעם בערייף, זיך וואסען, "דיין מאכען", "רייניגען" איז אפילו נישט פאר-האן אין זייער שפראך. עס הערשט ביי זיי פאליגאמי, אבער דער מנהג בעפעהלט צוערשט זיך שפען נאך איין פרוי, ווי באלד זיך פרעגט צוויי און שוויגער צווייטע, וואס ער ערשטע אויף איהר און צויר שלאגט זי, נאכדעם שליסען זיי שלום און ווארען שוין צוזאמען אויף דער הירשעל, און וועלכער זיין אפשיטעל, אהן אפרוה, טאנען איז איינגע-שלאפען...

פון אויסטראליען האט זיך נישט לאנג צוריק געקעהרט אריינגעפירט, וועלכע איז געשיקט גע-ווארען אהין דורך דער פרענצעסין מאריא באנא-פארט, א שטארקע אנהענגערין פון פראץ, פרוי. — צו פארשען, די פסיכיק פון די ווילדע, די עקספעריע האט אריינגעדרינגען אין דער טיף פו זלאנד, אין משך פון עטליכע חדשים איז זי געווען אין פערבינדונג מיט דעם שבט לויטאס, דער דאזיגער שבט געפינט זיך אויף דעם נידריג-טען שטאפעל פון ענטוויקלונג פון די אלע, וועלכע זענען ביי איצט געווען בעקאנט די געלעהרטע, די דאזיגע מענטשן גיבען זיך נישט אפ קיין חשבון, וואס דאס איז דער געבורט-אקט, ביי זיי איז נישט פארהאן דער בערייף, פאטער, ווי

האפטיטעל 21 אין בווענאם-אירעם

א הערליכער פרייהארגען אויף דער שוף, די זון איז ארויסגעקראכען ביסלעכווייז ווי זי וואלט זיך געשעהמט פאר אימיצען, פון איהר טייטעל און בעליבט דעם האריזאנט. ס'איז געווען נאך גאנץ פרייה פונדעסטוועגען, איז אויף דער שוף שוין געווען גאנץ טומעלדיג, די שוף האט זיך דערגעהענעט צום פארט, די פארט טאזשירען האבען זיך געפארט, געלאפען הין און צוריק, געפאקט די זאכען אין ארדנונג זיך געמאכט די דאקומענטען און זיך גערייט צו דער מינוט ווען זיי שוף וועט אנקערן, מ'וועט זיך אפטרען מיט דער לעסטיגער קאנטראלע און ענדליך אראפגעהן פון דער שוף, יעדער האט געצויגן נאך זייער אייגענע וואס ווארען שוין זיכער ביי דער שוף, בלויז עטליכע מענטשען זענען מיט יעדען מאך מענט, ווען די שוף האט זיך דערגעהענעט צום פארט געווארען אנהויב, דאס איז געווען אראף דער בארט, ריטא, לעהמאן און דער קאפיטאן שווארצענבאך, דער שוף ווי איז אבער געווען און רוחיג אויף אנאנדער אופן, יעדער האט זיך ארומגעטראגען מיט זיינע געדאנקען ווי אזוי די לאגע וועט זיך ענדיגען, ווי אזוי די סיטואציע וועט זיך אפסקלעהרען.

ר. איזראעל ריבע און חזרים

דער איזראעל און וועלכען ס'זענען געווען סען נירעבערג מיט סאניען איז געפליגען איבער די שטאפען ווי עפעס אין א ווילד לענד, נירעבערג איז געווען שטארק אומרוהיג, ווי א וואריע האט ער זיך געדרייט אמאל צום שאפער און איהם עפעס איינגעריימט אן אויער, אמאל ווידער האט ער גע-קוקט אין פונסטערל הינטער זיך, כדי צו זעהן צי ס'איז אן פונסטערל נישט פארהאן עפעס פער-דעסטיגעט, צי מ'יאגט זייהם נישט, אלץ איז אבער געווען אין ארדנונג, און נירעבערג האט זיך איינ-ציגווייזן בערוהיגט. סאניען איז געזעסען אין א ווינקלעל איינגע-טוילעט, געצייטערט, פון אויסרענוגען, זי איז געווען זיך אין א שרעקליכען קאשמאר, איהר האבען זיך פארגעשטעלט שרעקליכע געדאנקען, איהרע פאנטאז-דיע האט געארבייט ווי אין א הויכען פיבער, פאר איהרע אויגען האבען געטאנצט עפעס ווילדע חיות מיט מענשליכע פנימען וועלכע האבען אויסגע-שטעלט אנהעווערע, גרויסע לאפעס מיט לאנגע שפיציגע נעגעל, וועלכע האבען זיך געוואלט אריי-טיפען אין איהר לייב און רייסען, שטיקער פון איהר לייב. — האוואהין פארהט זי, וואוהין פיהרט מען זי, זי סאניען נירעבערג, דאס איינציגע קינד ביי איהרע עלטערע, וועלכע האבען פערליירען זייער לעבען.

יודיש טעאטער
איז "פילהארמאניע"
20 נאוואמיי 20
דירעקטע: ד. צעלמיסער
און א. בעזמאן.
גאסטראלען פון ווארש.
אפערעטן-סטאר-ארטיסטן
לעצטע טעג
פון דער סענסאציעלער און שפאנענדר שלעגער-פיעס, וועלכע איז געווארען ביים לאדזער סעאטער-עוועניו דער סאג-געשפערען
היינט מיטוואך, 9 אווענט
פון ווייטען סיביר
(סאניע די אנטארכיסמע)
אין 3 אקטען מיט א פראגראם אין פיל נומערן געזאנג און טענץ
מארגען-פילימע פארשטעלונג
אויפ'ן וועג
היין בווענאם-אירעם
געדענהט
און זאגט דאס אייערע בעקאנטע!
פרייטאג, ד. 24 טן, האלב 10 אווענט
קומט פאר די פילערליכע פרעמיערע פון דעם לעצטן אמעריקאנער אפערעטן-שלאגער וועלכער ווערט יעצט אין ווארש געשפילט ביי אויספערקויפטע הייזער
"דער בלינדער פאייזל"
ספעציעלע נייע אויסשטאטונג — כאָר — באַלעט — פּערזאָנאַ אייך מיט בילעטן

יודן ווערען נישט אריינגעלאזט
אין געוויסע קאנאדישע קורארטען
מאָנטרעאַל, (י.ט.א.) אין די קורערטער ארום מאָנטרעאַל זענען אויסגעשאַנגען געוואָרען פלאקאטען: "יודען איז נישט ערלויבט זיך צו באַרן". יודען ווערען גאנץ נישט פריינדליך אויסגענומען אין די ארומיגע קוואַרטערן, די דאָזיגע בעציהונגען זענען א רעזולטאט פון דער אנטי-יודישער העצע, וואס ווערט געטריבען דורך אַ לאַקאַלער פראנצויז-זישער צייטונג.
אראבער פערמשפט צו 10 יאהר
פאר בעפאלען א יודישע שילדערן
ירושלים, (י.ט.א.) צו אראבער פון רמלה איז פערמשפט געווארען אויף 10 יאהר תפיסה פאר בעפאלען א יודישע שילדערן אין תל-אביב דעם פארינען הויט.

מאכטער אויפגעקומען און געלעגט איהרע האט זינגען אויף לעהמאנען מיט'ן קאפיטאן וועלכע האט בען צוגעגרייט אלץ, כדי אונטערליך צו מאכען די באנדע פרייעהענדלעך, וועלכע איז געפארהען ביי דער שוף, די מאטראסען זענען געווען ביי דער ציי-בייט און אלץ איז פערטיג געווען אפצושטעלען דעם קאלאסאלען יסודי וועלכער האט אריינגעווארפען די גרופע מענטשן פון איין ברעג אפצאן אויפ'ן אנדערען. דער קאפיטאן האט געגעבען די לעצטע בעפעהלען און די שוף האט געאנקערט. פון פארט זענען ארויסגעפארען עטליכע שילדער מיט דער צוגעטריבער פאליציי און פארט-קאנטראלערען, וועלכע זענען צוגעשוואמען צו דער שוף, כדי דאס צו קאנטראלירען ווער ס'איז ראוי אריינגעקומען אין לאנד און ווער נישט, מיט אומגעדולד האבען אלע געווארט אז די דאזיגע פראצעדור זאל אר-הריכען און מ'זאל שוין אראפ אויף דער יבשה, די שילדער זענען אנגעקומען און די פאליציי מיט די קאנטראלערען זענען נאכ'ן איבערגעבען זייערע בעפולמעסטיגונגס-דאקומענטען ארויף אויף דער שוף, נאך דער געוועהנליכער העפליקייטס-דיע גרייסונגען האט דער קאפיטאן אריינגעבעטען דעם פאליציי-אפיציר און דעם אבער-קאנטראלער צו זיך אין קאפיטע וואו ס'איז געוועסען לעהמאן. — בישע זיצט מייער הערען, האט דער סאג-פיטאן זיך געווענדעט צו די אריינגעקומענע נאך איי דער איהר טרעט צו צו ערפילען אייער פליכט זיך איבערגעבען די פאסאזשירען וועלכע געפינען זיך נאך אין מיין רשות, וויל איך מיט אייך עפעס איר בערעדען און מיר מוזען זיך צוזאמען בעראטען וואס צו טון. — אפער וועלען מיר דאס ערלעדיגע נאכדעם, ווי מיר וועלען ערלעדיגען די פאסאזשירען וועלכע זאלען קענען צווייטע אויף דער יבשה. — ביין, ס'האנדעלט זיך וועגען דעם, אז קיין איין מענטש טאר נישט אראפ פון דער שוף ביז מיר וועלען זיך נישט גענוי אדורכשטומען. (פאראשעצונג קומט).

